

3 # 27/5 - 2021 FORSKNING & BEHANDLING VID PARKINSONS SJUKDOM

SÄMRE LUKTSINNE VID PARKINSON

Sämre luktsinne är ett av de första och tydligaste symtomen på covid-19, men också vid neurologiska sjukdomar som Parkinsons. Nu intensifieras forskningen om luktsinnet och forskare hjälper drabbade med lukttest och luktråning – både på sjukhusen och via internetsajter. Enligt Johan Lundström, docent i experimentell psykologi, kan dofter även berätta mer om oss själva än vad vi kanske tror. Människans kroppslukt är till och med mer unik än våra fingeravtryck. Det mesta av det som anses vara smaker är i själva verket lukter. Därför upplever de med nedsatt luktförmåga ofta att maten "inte smakar längre".

De allra flesta sjukdomar har sin egen doft. Hundar kan till exempel identifiera om en människa har Parkinsons sjukdom. Att få hjälp med utredning och träning för den som tappat lukten är svårt eftersom det bara görs vid ett fåtal sjukhus i landet. Docent Johan Lundström samlar nu tillsammans med kollegor på Karolinska institutet och Stockholms universitet forskningsrön om luktbortfall på en ny sajt, där även instruktioner för luktråning finns: www.luktraning.se. Tillsammans med svenska och israeliska kollegor har Lundström även byggt sajten www.lukttest.se. **Källa: Kvartal.se**

FAS III-STUDIE STARTAD

Den första svenska parkinsonpatienten har nu inkluderats i en fas III-studie för att utvärdera en ny beredningsform av levodopabehandling för parkinsonpatienter med otillräcklig symtomkontroll med peroral medicinering. Studien pågår under ett år och ska som primärt utfallsmått utvärdera säkerhet och tolerabilitet av subkutant tillfört läkemedel. Sekundärt utvärderas bland annat behandlingens förmåga att minska tid i motorisk OFF (då parkinsonsymtom som stelhet och skakningar förekommer), effekter på icke-motoriska symtom, samt möjlighet till ökad livskvalitet vid Parkinsons sjukdom. Studien genomförs i 13 länder i Europa, Nordamerika, Asien och Australien. I Sverige kommer ett fåtal patienter att inkluderas. Per Odin, professor och chef för Avdelningen för Neurologi vid Lunds Universitet är nationell koordinator för studien. **Källa: Neurologi i Sverige**

OM RIKTLINJERNA

Institutet för Hälso- och Sjukvårdsekonomi och medförfattare har just publicerat en artikel som beskriver framtagnandet av Socialstyrelsens Nationella Riktlinjer i Parkinsons sjukdom, med fokus på avancerade terapier. Författarna analyserade data från Socialstyrelsens register för att följa upp implementeringen tre år efter publikationen av riktlinjerna och fann att övergången till avancerade terapier har varit långsammare än vad som rekommenderats i riktlinjerna. **Källa: Odin, P et al., Swedish guidelines for device-aided therapies in Parkinson's disease — Economic evaluation and implementation, Acta Neurologica Scandinavica 2021**

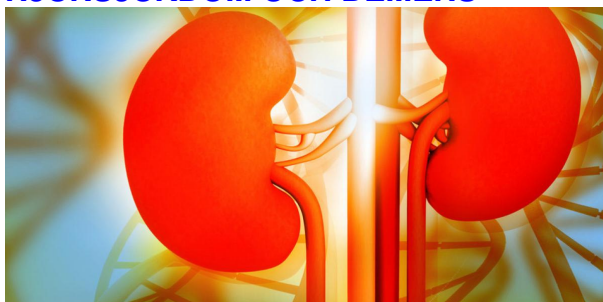
3 # 27/5 - 2021 FORSKNING & BEHANDLING VID PARKINSONS SJUKDOM

FÖRST I NORDEN MED UPPGRADEAD TEKNIK

Djup hjärnstimulering (DBS) är en kompletterande behandling vid bland annat Parkinsons sjukdom. Akademiska sjukhuset är först i Norden med en ny DBS-modell som innebär att man med avancerade elektroder kan läsa av signaler från hjärnan samtidigt som patienten får behandling. Akademiska sjukhuset erbjuder sedan 25 år DBS-behandling för Parkinsons sjukdom. Sedan oktober i fjol opererar de flitigt i den nya MR-salen på Akademiska där de med hjälp av en takhängd MR-kamera kan ta bilder under pågående operation utan att flytta patienten. Just kombinationen av ny DBS-teknik och att kunna ta bilder under operationen innebär en klar förbättring. Man får mycket mer detaljerad information och bekräftelse på att elektroderna ligger rätt. Förhoppningen är att utökad kunskap om den nya generationens DBS-behandling vid Parkinsons sjukdom även ska gynna andra patientgrupper med rörelsestörningar. **Källa: Akademiska sjukhuset**

NJURSJUKDOM OCH DEMENS

Äldre personer med njursjukdom har högre risk för demens, och risken ökar ju snabbare njurfunktionen minskar. Det visar en stor observationsstudie av forskare vid Karolinska Institutet som publiceras i tidskriften *Neurology*.

Resultaten visar betydelsen av screening för demens hos personer med njursjukdom. Kronisk njursjukdom, som kännetecknas av en stadig försämring av njurfunktionen, är också väldigt vanligt hos äldre personer, med en global befolkningsprevalens på 25–40 procent beroende på ålder. Även en liten minskning i njurfunktionen är förknippad med en ökad risk för andra sjukdomar. I den här svenska studien på fler än 325 000 individer som var 65 år eller äldre fann forskarna en tydlig koppling mellan dålig njurfunktion och sannolikheten för att få en demensdiagnos under uppföljningsperioden. Totalt upptäcktes nästan 19 000 fall av demens (5,8 procent) under en medianuppföljningsperiod på fem år. Ju sämre njurfunktion, desto högre var incidensen av demens. En snabbare försämring av njurfunktionen inom ett år var också kopplad till en högre risk för demens i framtiden. **“Kidney function, kidney function decline and the risk of dementia in older adults: A registry-based study,” Hong Xu, Sara Garcia-Ptacek, Marco Trevisan, Marie Evans, Bengt Lindholm, Maria Eriksdotter and Juan Jesus Carrero, online 5 maj, 2021, Neurology. Källa: Karolinska Institutet**

PARKINSONSJUKA UNDER PANDEMIN – TRYCKET ÄR ”OFF”

Personer med Parkinsons sjukdom (PwP) har antagits vara mer utsatta för negativa psykologiska och psykosociala effekter av COVID-19-pandemin. En grupp danska och svenska forskares mål var att bedöma den potentiella effekten av COVID-19-pandemin hos PwP. En dansk / svensk kohort på 67 PwP analyserades. Hälsorelaterad livskvalitet (HRQL), depression, ångest, apati, sömn och motoriska symtompoäng inkluderades i analysen. Dessutom gav de danska deltagarna fritextbeskrivningar av livet under pandemin. Sammantaget rapporterade deltagarna

3 # 27/5 - 2021 FORSKNING & BEHANDLING VID PARKINSONS SJUKDOM

---

signifikant bättre HRQL under COVID-19-perioden jämfört med tidigare. Minskat socialt tryck kan vara en del av förklaringen. Trots ökad ångest förbättrades nattsömnen. **Källa: Bergquist, Filip et al., Life with Parkinson's Disease During the COVID-19 Pandemic: The Pressure Is "OFF", Journal of Parkinson's Disease, vol. 11, no. 2, pp. 491-495, 2021**

INDIVIDUELLA PRIORITERINGAR

Parkinsons sjukdom (PD) är ett neuro-degenerativt tillstånd med ett varierat och komplext mönster av motoriska och icke-motoriska symtom som förändras över tid. Syftet med den aktuella brittiska studien var att upptäcka vilka symtom som är viktigast för personer med PD och att undersöka hur dessa prioriteringar förändras under sjukdomsförloppet. En enkel online-enkätundersökning med fri text (med SmartSurvey) utvecklades av Parkinsons Storbritannien, där man bad deltagarna att identifiera upp till tre aspekter av det tillstånd de helst skulle vilja se förbättring i. I studien deltog 790 personer som rapporterade 2 295 PD relaterade frågor som grupperades i 24 breda symtomdomäner.

Av dessa kategoriserades 1 358 (59,1%) som motoriska symtom, 859 (37,4%) som icke-motoriska problem och 78 (3,4%) som medicinerings-problem. Denna studie avslöjar hur vissa egenskaper hos PD blir mer eller mindre viktiga för patienterna när tillståndet

fortskrider. Icke-motoriska symtom förekom ofta från de allra tidigaste stadierna av PD. Problem med gång, balans och fall, talproblem, frysning och dyskinesi blir allt viktigare när tillståndet fortskrider liksom tremor, stelhet och psykisk hälsa. Uppgifterna tyder på att prioriteringarna för att förbättra livet är individuella hos personer som drabbats av PD och förändras med tillståndets varaktighet. Dessa resultat har konsekvenser vid utveckling av personcentrerad behandling och vård samt vid utformning av framtida forskningsstudier som syftar till att förbättra livskvaliteten hos personer med PD. **Källa: Port, Rebecca J.et al., People with Parkinson's Disease: What Symptoms Do They Most Want to Improve and How Does This Change with Disease Duration? Citation: Journal of Parkinson's Disease, vol. 11, no. 2, pp. 715-724, 2021**

PARKINSONSJUKAS VILLIGHET TILL TRÄNING

I en Australiensisk-Svensk studie deltog fem hundra fyrtio personer med Parkinsons sjukdom. Deltagarna fick välja om de skulle ta på sig ett hypotetiskt program utöver sin nuvarande träningsrutin. Parkinsonsjuka var mer villiga att delta i träningsprogram som kostade mindre, innebar mindre resor, gav fysiska eller psykologiska fördelar och övervakades av kvalificerad personal. Män föredrog att lägga till styrketräning och kvinnor hade en preferens att lägga till aerob träning. Framtida hälso- och sjukvårdstjänster bör tillhandahålla program som tar upp dessa faktorer och ta hänsyn till könsskillnader. **Källa: Serene S Paul et al. People with Parkinson's disease are more willing to do additional exercise if the exercise program has, J Physiother. 2021 Jan;67(1):49-55.**